

A SZŐLŐBEN.

(Ézelőt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj. Egész évre 2 ft.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN

Szőlővessző adás-vétel.

Mire jelen sorok olvasóink kezeibe kerülnek, a szőlővesszők és ojtványok adás-vétele lendületet vesz, s így elérkezik ideje, hogy kiki *szükségletének beszerzéséhez tásson*, s akinek eladó szőlővesszője van: *az azt értékesitse*.

Tápasztalatból tudom, hogy sok helyen a gazdák a legszébb és legnemesebb vesszők értékesítésére nem gondolnak, hanem azt egyszerűen figyelembe sem véve: *kévébe kötve, tűzre szánják*. Holott épen azon faj vesszőket mások keresik, s tisztességes árért megvásárolnák.

Vannak ismét többen, akik azért nem kívánják nemes szőlővesszőjüket eladásra bocsájtani, mivel azok keverték. Gondolván, hogy így nem találnak keresletre.

Mások a ripária solonis, vagy rupestris, jaquer, herbement, othelló vagy egyéb vesszőjükkel vannak úgy, hogy nem bocsájtják áruba. Holott szép pénzt kapnának érte.

Legtöbben pedig azért nem bocsájtják áruba: *mivel kevéssel rendelkeznek*. Szóval sok vesszőt lehetne értékesíteni és abból szép pénzt bevenni: *ami elég helytelenül tűzre kerül*. Viszont sokan szerezhetnének be jutányosan vesszőket, ha volna egy oly összekötő kapocs, mely az eladót a vevővel összehozná.

Előfizetőink iránti tekintetből erre akarunk mi kísérletül ez évre vállalkozni, hogy az adás-vételt megkönnyítsük.

Ezért fordulunk előfizetőink azon részéhez első sorban,

akik bármilyen fajú szőlővesszővel rendelkeznek, — legyen amerikai avagy nemes vessző, kevés vagy sok, ha eladni akarják: *ezt hozzánk a faj, a mennyiség és az ár megjelölésével jelentésük be.*

Csak egyre arra kérjük a bejelentőket, hogy a vesszők azok legyenek, amit bejelentenek. Mivel a törvényszerinti szavatosság eladott vesszőjükért őket illeti.

Viszont mindazokat, akik venni szándékoznak felhívjuk, hogy szándékukat nálunk írásban jelentsék be.

Elfizetőink részéről a közvetítésért semmi jutalékot nem kérünk, csak is egyedül azt, hogy levelükhöz legalább 1 db. 5 kros postabélyeget csatoljanak, hogy az általunk küldendő levél portója ez által fedezve legyen.

Azt hisszük, ezzel csak hasznos szolgálatot teszünk előfizetőinknek, amiért is *saját érdekükben a bejelentések megtételére újabban felkérjük.*

A szerkesztőség.

A döntésről.

Mióta a zöldajtványok készítése tért hódított, sokan úgy telepítenek, hogy a zöldajtványokat ősszel eldöntik.

Ezen eljárással feletlenül könnyen lehet a szőlőket beállítani, csak hogy a döntésre nagy gond fordítandó.

Ha a döntés nem jól vitetik keresztül, tartós erős tőkék állg képződnek.

A döntést szokták kapával, szokták ásóval teljesíteni.

A kapával úgy, hogy a tőke mellett egy kis gödröt ásnak, s a zöldajtványt abba buktatják be.

Ezen eljárás felette kétes sikerű eredményt ad. Különösen az erősen kötött talajokban pláne akkor, ha a munkát szakmányban végezik.

Hogy a munkás többet keressen: kis gödröt ás és a zöldajtványt belecsömösöztöli. Az így becsömösztöltött zöldajtvány rugékonyságánál fogva a fejezetet sokszor felolja, s így az egyik baj beáll; mert a magas nyakú ajtvány sohasem lesz erős fejlődésű tőke.

De az is hiba, hogy a kis, nem eléggé mély gödörben a gyökérzet egész felül esik. Igaz, hogy az első években a földfelületéhez közeleső tőke gyökérzete gyorsabban fejlődik, de az is igaz, hogy ha szárazság van, a kihajtott gyökerek nem kapnak elég nedvet, és a szőlőtők

a gyümölcsöt kellőképen nem táplálván: sem dus lombozatot, sem fejlődött fürtű bogyókat nem igen adnak. Különösen a kötött talajban és pedig azért, mivel rendszerint augusztus hóban a nagy szárazságban, a föld megrepedeziket, s a levegő a gyökerek, különösen a hajsza gyökeret el is szárítja.

Azért tehát ha már a szőlőt zöldojtvánnyal döntés útján állítjuk be, legalább arra törekedjünk, hogy azok jó mély és tágas gödrökbe jussonak.

E célból legalkalmasabb, ha a munkát napszámosokkal készítetjük és megrendeljük, hogy a tőke mellett a gödröket ásóval készítsék.

Az ásó könnyebben hat le mélyen, és vele szabályosabb gödröket lehet készíteni. Igaz hogy többbe kerül, de jobb munkát kapunk és nagyobb lesz az eredmény.

Ha az összes tőkéken vannak zöldojtványok, akkor egész könnyen lehet az egész területet bedönteni, hogy hiány ne maradjon. De ha akár hiányzanak a tőkék, akár pedig egyik másik tőkén nem sikerültek a zöldojtványok: akkor már nagyobb figyelem fordítandó a teljes betelepítésre.

Ha az ojtványok elég magasan nemesítettek: a következő hiányt lehet úgy pótolni, hogy a szomszéd tőkén levő feles ojtványt az üres helyre döntjük.

Alant eszközölt nemesítéssel azonban ezt elérni nem lehet; mivel nem ér el a szomszéd tőkéig

Némelyek úgy segítenek rajta, hogy oda egy szál sima zöldojtványt helyeznek be.

Ez nem igen vezet célhoz, Mivel a bedöntött tőkék közé betett zöldojtványból sok kimarad. Különösen ha az őszszel eszközöztetik.

Többen még azt is megteszik, hogy ha a szomszéd alanytőkén nincs ojtvány, az alany vagyis a vad tőkét kidobják, és helyette a szomszéd tőkén levő ojtvánnyal odadöntés által pótoljuk.

Ez helyes eljárás; de a vad tőkét kidobni, és a helyet sima zöldojtvánnyal pótolni helytelen dolog.

Inkább hagyjuk meg a vad tőkét; ojtsuk be zölden a jövő évre, és akkor döntjük el.

Megtörténik néha, hogy a vad tőkéből egymás mellett több 3—4—5 is hiányzik, és ezeket nem lehet a szomszéd tőkén levő zöldojtványokkal döntés által pótolni. Ily esetben úgy járunk el, hogy ha marad oly feles tőkénk, melyen 3—4 de elég hosszú zöldojtvány van: azt teljes tövével kivesszük; az üres helynek közepén egy mély gödröt ásunk, legalább 70 centiméterre, s a tőkegyökérzetét a mély gödörbe helyezük. S midőn így behelyeztük, a rajta levő ojtványokat az üres tőkék helyeire beosztjuk, azután ahhoz alkalmazva csatornákat ásunk; s így egy nagyobb üres helyen, egy töről 3—4 sőt 5—6 tőkét is lehet pótolni.

Az ilyen feles tőkét úgy állítjuk elő, ha egy tőből 2—3 vagy több ojtvány van, azokat szethuzzuk, s oda is alkalmazunk belőle tőkéket, ahol egyenként 3—4 vagy több zöldojtvánnyal bíró tőke van.

Ezen tőkéket azután kiszedjük: ezek lesznek a feles tőkék, melyekkel az üres területeket betelepítjük.

A. E.

A beállott szőlők foltozása.

Lett legyen az a szőlőtelepítés bár mily nagy gonddal és nagy sikerrel keresztül vive, mindig befog következni az, hogy egyes *tőkék kivesznek*.

Annak, hogy a már beállott szőlőtők kivesznek, sok oka van. Jelen cikkünkben az okokat nem tárgyaljuk, de arról mint időszerinti dologról értekezünk, hogy miként lehet a beállott szőlőkben levő hiányokat őszzel a legezészerűbben pótolni?

Nem arról akarunk szólni, akik a nyáron a hiányzó töke mellett zöldojtást eszközöltek, mert a megeredt zöldojtványt egyszerűen ledöntjük: és készen vagyunk e foltozással.

De oly kész ojtványokkal telepített szőlőkről szólnunk, ahol a ki-maradás nagy és egyes helyeken 2—3 sőt több töke is hiányzik.

Az ilyen hiányokat leghelyesebb kész gyökeres ojtvánnyal pótolni.

Csak az a kérdés: mikor, őszzel-e avagy tavasszal kell a pótlást eszközölni?

E tekintetben a nézetek eltérők. Egyesek az őszi, mások a tavaszi foltozást ajánlják a nélkül, hogy az okokat elmondanák vagy tudnák. Megelégszenek azzal, hogy valaki a sikerre vagy sikertelenségre hivatkozik; és ezen hallomások után haladnak anélkül, hogy a dolog mélyébe pillantanának. Pedig ez igazán megérdemlené, hogy vele bővebben és behatóbban foglalkozzunk. A gyökeres ojtvány vesszők őszzeli ültetése egyes esetben teljes sikerre vezethet, más esetben azonban csekélyebb sikert adhat.

A gyökeres vesszők tavaszi ültetése szintén hasonlóképen van.

Kutatni kell tehát az okokat, melyek adják a teljes, és melyek a kisebb sikert.

Hogy az okokat megtaláljuk, a növény életét kell figyelembe vennünk, ugyanis.

Egy szőlőtő, legyen az fiatalabb vagy idősebb, mindaddig míg a levélzetét le nem vetette: *nedvkeringése és így élete is rendszeres*. Ha azonban leveleit elhullatta, akkor a rendszeres tempóban folytatott nedvkeringés megszűnik, s beáll a stagnálás, parasztosan mondva a tő é ugyan de *alszik-pihen*.

Ha tehát a gyökeres vessző akkor rakatik el a földbe, amikor a levélzet teljesen lehullott: akkor a tő a télen át mint egy idegen test a földdel szerves összefüggésben nincs, s mint ilyen a föld viz és sár romboló megsemitő hatásnak van kitéve; mely sok esetben különösen, ha a tél felette enyhe sáros vagy vizes: *közülle sokat megöl*. Azért tehát késő őszzel, a levélzetétől teljesen megfosztott gyökeres szőlőtőt elültetni nem tanácsos. Legokosabb dolog, ha állandó helyén marad. Ha pedig bevásároltatott, és már elültetni nem célszerű; olyan helyre kell elvermelni, ahol a közé rakott föld megnedvesítése tőlünk függ; és nincs túl nedveségnek viznek kitévé.

Ha azonban a gyökeres vessző akkor ültetetik el, midőn még a

levélzet nagy részben rajta van, és az ültetés alkalmas módon mint alább leírom eszközöltetik, és az időjárás kedvező meleg napos: *akho r a lombozatával beültelett gyökeres szőlőtő néhány napra beáll*; a lehajlott levelek felélénkülnek, mely azt jelenti, hogy a tőke a földdel szerves összeköttetésbe lépett, más szóval *az ültetett gyökeres vessző beállott*.

Ha beállott, akkor télen át mint élő tő szintén *csak alszik*; és a nedvesség a sár neki kárt keveset vagy egyáltalában nem tehet.

Ezek után kimondhatjuk hogy a gyökeres vesszőt csak akkor célszerű ültetni, *mikor a lombozat legalább részben még rajta van*.

Miután pedig a lombozat a teljes beérés, vagy az őszi fagy után lehel, önként következik, hogy a gyökeres vesszőket egész korán legkésőbb november hó elején kell kiültetni.

Hogy a cél teljesen elérjük, hogy a korán ültetett gyökeres vessző még az ősszel beálljon, a következőképen kell eljárni.

Mindenekelőtt a gödröket kell kiásni, ahova a gyökeres vesszők rakatni fognak. A gödör legyen két láb mély és körben egy láb átmérőjű, hogy benne a gyökerek elférjenek, s ne kellessék azokat *összenyomni*; mivel ez a tőfejlődésére káros befolyással van azért, mivel a gyökerek táplálják a tőkét, ha a gyökerek szabadon szétterjednek: *nagyobb tért hálóznak be, és nagyobb térről vehetik fel a tápnedvet*. — Ha pedig a gyökerek összecsomósítatnak, kis helyük lévén: *nem vesznek elég táperőt*; innét van az, hogy némely szőlő bámulatosan fejlődik, míg a másik egyenlő viszonyok között visszaesik.

Ezért látjuk azt, hogy a sima vesszőről ültetett szőlő általánosabban dusabb fejlődésű, mint az, melynek gyökerei egy kis gödörbe beerőszakoltattak.

Ha a gödör ki van ásva, akkor lássuk el magunkat porhanyós földdel, mely szárazság esetén a tőkék között levő föld felső részéről összegyűjthető; nedves ősszel azt be kell szerezni.

Azután kellő vizről gondolkozzunk.

Az ültetes alkalmával a gyökereket ne vagdossuk vissza, mint azt némelyek elég helytelenül tenni szokták; hanem balkezünkbe véve helyezzük a gödörbe, melybe már előbb legalább 2—3 ujnyi vastagságban porhanyos föld szórattott a fenekére.

Ekkor azután a gyökeres vesszőt vagy ojtványt beállítjuk figyelemmel a fejezetre, s kezdjük jobb kezünkkel a porhanyos földet a gyökérzet minden oldalára egyenlő arányban szórni, persze balkezünkkel a gyökeres vesszőt mindig rázzuk, hogy a por a gyökérzet közzé jusson, és a gyökérzet a porhanyos földben elhelyeztessék.

Ha a gödör így jóformán megtelt: akkor azután annyi vizét öntünk rá, hogy a gödörben megálljon, és a víz jobb befolyását elősegítendő egy fácskával lyukakat szurunk.

Igy a por péppé iszappá válik, a gyökérzetre reá tapad és a tő *beáll*. Néhány napra reá a lehajlott levelek felélénkülnek: *és akkor a tő beállott*; mely a tél viszontagságaival megküzdeni képes. Sőt ha hosszú kellemes őszi napok következnek, némi piczi kis hajtásokat hoz.

Ha azután azt akarjuk, hogy az így ültetett avagy foltozásra al-

kalmazott tő gyorsabban fejlődjék, a gödör tetejére mielőtt betakarnánk, egészen *érett por trágyát*, avagy műtrágyát teszünk.

Ily eljárással lehet hasznosan sikeresen foltozni oly szőlőket kész ojtványokkal, ahol a hézagok nagyobbak, ahol több tőke egymás mellett hiányzik. Ahol azonban egyes tőkék hiányzanak, s a szomszédságban nincsen ripária illetőleg zölden beoijtható alanytőke: *ott csak is gyökeres alany vesszővel lehet foltozni*, melynek ültetésénél éppen úgy kell eljárni, amint azt fönnebb elésoroltam.

Ha azonban az idő ősszel előre haladt úgy, hogy a mondott eljárással foltozni nem lehet, akkor tavaszra kell hagyni; és a gyökeres vesszőt vagy ojtványt az oskolában befedve hagyni.

Sima vesszővel, vagy sima zöldojtvánnyal hiányokat pótolni: *sem ősszel, sem tavasszal nem czélszerű.*

. . . y

Veszedelem.

Szándékosan használom ezen szót, veszedelem, hogy így ezzel olvasóink figyelmét egy veszedelmet rejtő körülményre felhívjam.

A lisztharmat betegség amiről már értekeztünk, cz évben a szokottnál nagyobb mérvben lépett fel.

Csak az volt a szerencsénk, hogy ősszel lépett fel, amikor már a szőlőbogyók kifejlődtek, s így a már szinesedő bogyókban nem igen tettek károkat.

A lisztharmat sokkal nagyobb veszedelem, mint azt némelyek hiszik. Ha tavasszal vagy nyár elején lép fel, addig míg a szőlők bogyói ki nem fejlődtek: azt fejlődésében megakadályozza, amennyiben az egész bogyót egy lisztnemű por hinti be, mely reá száll a fürt szára a levelekre és a hajtásokra is.

Ez ellen védekezni kevesen védekeznek; pedig szerfelett könnyű és nem is nagyon költséges azzal, hogy egy e czélra készített fujtatóval kénport hintenek a fürtökre és lombokra. Ahova a kénpor eljut: ott a lisztharmat megsemmisül, és a bogyók felszabadulván az őket takaró fehéres színű portól tovább fejlődnek.

A lisztharmat nem csak a bogyókban tesz kárt, de kárt tesz a szőlőhajtásokban is; amennyiben azokat belepi. Ahova a lisztharmat jut, éppen úgy, mint a peronospora gombácskái a hajtások héját tönkre teszi, úgy hogy az ilyen beteg szőlővessző egyáltalában nem alkalmas az ültetésre.

Ez évben a lisztharmat ősszel lépett fel, s a bogyókban nem igen lehetett kárt, legföllebb a másod termést a Marton szőlőt tette tönkre. De kárt tett a tőkék fiatalabb hajtásaiban.

A lisztharmat a fásodó tőkén semmi kárt nem tehet, de kárt tesz a fiatal hajtásokon, melyek még nincsenek megfásodva.

Ebből következtetve, az alsó, korán kelt hajtásokat az idén sem rontotta meg, de megrontotta a főlebb eső vékonyabb hajtásokat, melyek úgy néznek ki, mintha azok barna festékkal lettek volna befecskendezve.

Különösen a fehér fajoknál jelentkezik erősen, ezek között is leginkább a mézes fehér, ezerjő s. a t. Továbbá az oportót, és a kadarká szőlőknél.

A liztharmattal meglepett vesszőket nem szabad elültetni, mert ezekből ép egészséges tőke sohasem lesz. De hogyan is lehet gondolni, mikor a vessző héja foltonkéntönkre van téve, és a héja a liztharmat alatt eltaplósodott?

Azért tehát aki ez évben európai szőlővesszőt szerez be, akár ültetés, akár ojtás céljából: azt jól megvizsgálja; s ha azokon apró kisebb nagyobb foltokat lát: azok mind a liztharmat okozta follok, melynek elültetésétől valamint azzal való nemesítéstől tartozkodjek.

Apróságok.

A magas fásojtás. Aki a jövő tavaszon magas fásojtást akar esz közölni, az most ősszel készüljön el hozzá. Akkor, amikor a ripárvesszők levágását eszközli.

Hagyjon meg minden tőkén 3—4 szál 5 m. méternél vastagabb vesszőt 60—70 c. méter magasan. Azután ezeket kora tavasszal, midőn a nedvkeringés megindult: egészen magasan ojtssa be párosítva, és a szőlő oromjába buktassa el, és tegyen felül melléje egy kis karócskát.

Ez a csekély fáradság az, mely magát legjobban kifizeti. Az így eszközölt nemesítésből alig marad el valami, míg a kézben eszközölt nemesítésből jó esett: ha 30%-tőli sikert ér el.

Előnyösebb a zöldojtás készítésénél azzal, hogy a jégverésnek nincs kitéve. Nem kell aggodalmaskodni a beérés miatt; — és ami legfőbb akkor lehet készíteni, amikor még munkás kéz jobban kapható,

Lehet ezen eljárással egész szőlőket beállítani, lehet-e a hézagokban levő vad vesszőket benemesíteni.

Egy munkás ember april havában, midőn ezen munkának a legtöbb ideje van, benemesít egy nap 200—250 dbot, ugyanezt egy ember elbuktatja. Mivel pedig legkevesebb 70%-tőli sikerre lehet számítani, két ember mondjuk 80 kr napszám mellett, tehát 1 frt 60 krért készít 140—180 db. ojtványt. Ennél nagyobb jövedelmű foglalkozást képzelni sem lehet akkor, mikor száza az ojtványnak 13—15 frt. Így ezen eljárás azonban még nem zárja ki, hogy az ilyen tőkén még mérsékelt számban ne lehessen zöldojtványokat készíteni.

* * *

A rossz fajok kiirtása. A legjobb felügyelet mellett is megtörténik, hogy rossz fajok vagy olyan fajok kerülnek a szőlőbe, amilyeneket nem akarunk.

S így megtörténik, hogy faltiszta szőlőtáblánkba néhány idegen fáj keveredik. Ha akarjuk, ezektől egészen egyszerűen megszabadulhatunk a következőképen.

A rossz vagy idegen fajt mindenesetre ha szüret előtt kijelöltük

okosan tettünk, hanem akkor nem most tegyük úgy, hogy azokat erősen törjük vissza.

Ha szőlőinket most ősszel metszük meg, akkor ezen rossz fajokat metszetlenül hagyjuk, azután tavaszon a következőképen bánunk el vele.

Ha a tőke már több éves, úgy, hogy az olló el nem fogja, akkor veszünk egy fűrészelt, és az ojtás helyén elfűrészeltjük. Utánna pedig a tőke körül egy kis gödröt ásunk azért, hogy az alany életörését így elősegítsük.

Ha azután kihajtott, annak idejében zölden beojtható és ősszel eldöntetvén, a szőlő rendbe van hozva.

Sokan úgy is tesznek, hogy a levágott tőke nyakát ékre benemesítik. Ez ámbár csak akkor vezet sikerre, ha a tőke fiatal, nincs több 2 évesnél. De ha a tőke idősb 4—6 vagy több éves, akkor azt ékre beojtani még csak be lehetne, meg is eredhetne s ha a szomszéd tőkék nem volnának ellombosodva ki is fejlődhetne, de hát ezek nem engedik. Azért tehát sokkal okosabb dolog zöldojtvánnyal dolgozni.

* * *

Bélojtás. Sokszor megtörténik, hogy a ripária oly vastagon fejlődik, szerint az sikerrel alig ojtható be. Ilyenek a 10—12 m. m. vastagságot is meghaladó vesszők.

Az ilyen vesszőkkel a következőképen járunk el.

Először is alulról elvágjuk a vesszőt a bütyök alatt, hogy a talpgyökereket rendesen hajtsanak. Azután a kellő magasságban a ripária vesszőt éppen olyan metszlappal vágjuk el, mintha párositanánk. Ezután veszünk egy egész vékony 4—5 m. vastag európai vesszőt, és azt a rügy átellenes oldalánál levágjuk ép úgy, mintha párositanánk, de azután laposra, vékonyra és oly hegyesre vágjuk, hogy az alany bélsatornájába betolhassunk.

Ha a bélsatorna elég bő, úgy hosszabb lap is vágható, ha pedig vékony: akkor rövid.

A fődolog az, hogy a nemes gally úgy vágassék és tétessék a bélsatornába, hogy annak bele fedve legyen, és hogy a rügy közvetlenül az alanyhoz essék.

Ez tavaszon készitendő, aztán mint az egyéb nemesítés oskolába rakandó.

Ez egész új módozata a nemesítésnek, nem is fog nagyban elterjedni; mert a vékony alanynál kivihetetlen.

Ellenben a vastag alany, mely sikert másként éppen nem ad: ily elbánás mellett kellő eredménnyre vezet.

Az így eszközölt nemesítés eléggé beválik; a nemes megeredvén kiforrrja magát, s forradása alkalmával a vastag ripária közötti hézagot teljesen kitölti.

Különbén ez nem új eljárás. A régi öreggek ha a rossz fajokat irtották úgy pótolták mással, hogy az elfűrészelt tőke nyakába furóval lyukat furtak, s a jó faj nemesét meghegyezve betolták; s kész volt a mesterség.

Itt két különbség van; egyik az, hogy az alany sima, a másik az hogy az alany ripária sűrűbb szövetű. De azért a mult évben te, kísérletem elég sikerrel járt.

Levelezés.

T. Szerk. ur! A szőlő kuszó növény lévén, azt hiszem, nem helyes ha annak hegyét *julius hó vége előtt elszedjük*. A szőlőmunkás *pefig* azt mondja, hogy ha erőteljes tőkét akarunk nyerni, *akkor a hajtásokat csak a harmadik évben kell meghagyni, az első és második évben pedig vissza kell törni*.

Most az a kérdés: melyik a helyesebb? Én az elsőt követem; azt mondják: *ezen eljárással csak később kapok tőkét és így megfelelően termést is*.

Szőlőmet 4 év előtt kezdetem ültetni, és pedig kézben ojtattam gyökeres *ripária-portális*, *viala* és *rupestris montikulaba*; továbbá *rupestris metalica* és *szolonisba*.

Az ültetésem most 3 éves, elég szépen áll; de a jégverés folytán kevés volt a termésem és tartok tőle, hogy a jövő év is hasonló lesz, mert egyes tőkék is kihaltak.

Mivel talajom 28%-tőli meszet tartalmaz, már a múlt évi ültetést hazaival folytattam, melyek közül a borszőlők *szépek*, — de a *Chasseles* fajok *gyengébb növekedést mutatnak*. Ha bár a *filloxerának* nyomai még nem láthatók, de azért az ősszel *szénkénegeztem*.

Kérem tehát, helyesen cselekszem-e, hogy a tőkék hajtásait *julius vége előtt nem kortítatom vissza?* és hogy a jégvert szőlővesszőkből hagyott hajtásokat *célszerű lesz-e ősszel eldönteni?*

Budapest.

S. Gy.

Felelet. Azon állítás, hogy ha a szőlő hajtásai az első és második év tavaszán *julius hó előtt visszakortítatnak: későn kap tőkét és termést, — mese beszéd*.

Hogy jobban megértessem magam, egy kis bevezetést kell írnom.

A szőlő elültetésének első évében *zöldhajtást hoz*. A második évben, midőn az egy esetleg két szemre metszetett: *a meghagyott egy-két szemel képező kis csapocska alapja a tőkénck*.

A hajtások visszakortítása által a nedvkeringés kisebb térre szorítatván, nagyon természetesen — a kis egy-két szemes, a tőke alapját képező csapocska *vastagodik, erősödik*, de a meghagyott két rügycskénél *több, ha még ugy erősödik is, az évben rajta nem létesül*.

Elérni csak azt lehetne, ha egyébként természetesen is el nem éretnék vele, hogy a csapocskákon *elétörött hajtások alsó rügyei teljesen beérnének*, és a borszőlők a harmadik évre *gyümölcsöt hoznának*.

De ez egyébként is *cléretik*, mivel a hajtások különösen *aló rügyei jó kezelés és rendes elbánás mellett*, ilyen alatt értjük: a jó munkát és rendes permetezést — teljesen beérnek.

Tehát azért visszacsipni, hogy a tőke *erősödjék*, és hogy előbb termést hozzon a tőke: *egyáltalában nincsen értelme*.

A hajtások korai visszacsipésnek ott volna a helye, ahol a vessző bizonyos okoknál fogva *gyengén hajt*. De hát ennek *sínesen értelme*; mivel rendes körülmények között a tő hajtása nem lehet gyenge; — ha gyenge: *annak okának kell lenni*.

Az ok pedig vagy a *táplálék* hiány, vagy a *tőkén* levő betegség. De ezt a két alapos okot korai visszacsipéssel gyógyítani nem lehet.

Jobb érthetés végett elmondjuk, hogy a korai visszacsipése alatt a korai hajtásoknak idő előtti, tehát július hó vége előtti visszacsipését értjük.

A tő rendes körülmények között akkorra, mikor neki tetmészet-szerűen gyümölcsöt kell hoznia, *minden forszírozás nélkül teljesen meg erősödik*. Nincs arra szükség tehát, hogy az emberi kéz a természet bölcs munkájába belekontárkodjék.

A természet végzi a maga munkáját az öntudatos gazda csak természetes munkájában segítheti elő a szőlőt. És ez a jó segítség: a jó munka, a gyakori kapálás, mely által a föld megforgattatván élenyül, és a gyökerek a léghen levő szénenyt szénsavvá átváltoztatva fölveszik. S továbbá ha hozzá meg is *trágyázzuk*: *akkor teljesen elősegítettük a erősödését és a gyümölcs hozám lehetőségét* azt, hogy a tő előbb hozzon gyümölcsöt, de csak a szőlőfajokhoz képest. Mert ha mindennap kapáljuk is, és ha agyon trágyázzuk is: *a szőlőfajok nem hozzák meg egyszerre termésüket; miután azok terméséhez, a tőke fejlődésének külön stádiuma kell*.

Azon szőlőfajok, melyek termésüket csak csapos vagy csercsapos vesszőkön hozzák: *későbbben teremnek* mint azok, amelyek termésüket *az egy éves vessző rügyeiből is kihozzák*.

Tehát azon állítás, hogy a hajtások korai visszatörése által a tőkék előbb teremnek: általánosságban mondvá nevetséges és olyan, mely körütekintés nélkül mondatott és állítatot.

A borfajok leginkább, de ezek között is nevezetesen a kadarka, a mézes fehér, oportó olasz rizling s. a. t. egy évvel előbb, tehát jó körülmények között már a harmadik évben hoznak elég szép termést, míg ellenben a csemege szőlők általában, amennyiben azok csapon vagy csercsapon teremnek: *csak a negyedik évben kezdik termésüket hozni*; s így évvel később adnak termést.

Ezek után az a kérdés, hogyha nincs haszna és előnye a hajtások korai visszatörésének: *hátrányos-e az a tőkére?*

A természetes fejlődés akadályozása, minden körülmények között a tő rendszeres működésének hátrányára történik; *s így az nem is hasznos*.

Ha tehát a hajtások korai visszatörése nem szükséges, *kell-e később visszatörni a hajtásokat, és ha igen: miért és mikor?*

A tő egy szerves test, melynek részei annak élete fentartásához fejlődéséhez közre működnek.

A gyökerek szívják a nedvet, a hajtások vezetik azt le és fel; a levelek veszik fel a levegőből a szükséges szénenyt, mely a tőke életéhez és fejlődéséhez elkerülhetlenül szükséges. Tehát ezen részecskéi a tőkének, harmonikus összefüggésben működnek a tőke élete fentartására.

A gyümölcs azonban nem azok közé tartozik. Gyümölcs nélkül a tő élélhet, de gyökér hajtás vagy levélzet nélkül megszűnmék élni.

A gyümölcs az, *mely csak fogyaszt*: és a szőlőtő összes működésének erejét jó részben felhasználja.

Ha a tő nagyobb működési erőt fejt ki, a gyümölcs több tápanyagot nyer, s így *nagyobb lesz a termés.*

Ezekből az következik, hogy különösen a későbbi években, mikor a tőkék a 3-4 évet meghaladták: káros a tőke hajtásainak idő előtti visszatörése; mert ez által a tő működő részei idő előtt kevesbednek, s így a fejlődésnek induló bogyócskák kevesebb táplálékot nyernek.

De meg azzal is tisztában kell lennünk, hogy a hajtások korai visszatörésével: *a tőkét munkájában megzavarjuk*; s több napi idő kell ahhoz, hogy rendes fejlődési állapotát, amelyben volt visszanyerje.

Ezen állapot legalább 8-14 napot vesz igénybe, amely idő alatt a tőke a rajtalevő bogyókat nem fejlesztheti, s így a fejlődését, és vele a beérését is hátráltatja. És ezen csekélynek látszó körülmény, lényeges befolyással van a szőlőfürtök beérésének idejére is.

Ebből láthatjuk azt, hogy különösen a 3-4 éves, és ezen időt meghaladott, szőlőkben a hajtások idő előtti visszatörése felette hátrányos.

Legerősebben beigazolvva látjuk ezt ott, ahol a tőkék hajtásait zötdojtványok készítésére éveken át leszokták szedni.

Az ilyen szőlők sohasem néznek oly szépen, sohasem fejlődnek oly erősen, sohasem hoznak oly termés, mint azok, ahol a szőlők hajtását idejeelőtt nem vagdossák le.

Most meg arra felelünk meg: *kell-e később a hajtásokat visszatörni? ha igen miért és mikor?*

Igenis visszakell a hajtásokat törni azért, hogy a szőlőtő gyümölcsét mindinkább megérlelhessük. Ha a szőlőtők dus hajtásai teljesen meghagyatnának: akkor a szőlő egy teljes erdős bozótot képezne, a hova a nap jótékony hatása, a fürtökhöz a bogyókhoz be nem jutna; s ekkor a szőlőfürtök be nem érnek. S az a cél, amiért a szőlőtő tenyésztetik és gondoztatik: *nem lenne elérve.* Tehát a cél követeli a hajtások visszakortitását még azért is, hogy a szőlőtők között kellő légáramlat legyen.

A visszatörést akkor kell eszközölni, mikor a levélzet és hajtások önműködő ténykedésükkel a szőlők bogyóit már eléggé kifejlesztették. — és akkor, midőn a tő gyors fejlődése lassabbodni kezd, midőn a nedv sűrűsödni, s azok a rügyek termékenyítésre és a bogyók fejlődésére használatnak fel.

Ez az időköz: *julius hó vége, de inkább augusztus hó eleje.*

Ekkor igen is vissza kell törni a 3-4 és több éves szőlőtők hajtásait.

A fiatalabb plane egy éves tők hajtásait visszatörni nincs értelme.

Miért azt visszatörni? Hiszen az nem lombos, hogy a levegőt elzárja; s nem kell aggódni, hogy a fürtök nem érnek be.

Azért tehát a szőlőtők hajtásait sem korán, sem későn az első évben visszatörni nem szabad; a második évben is csak akkor kell kellő időben visszatörni, ha azok felette buják, és azt a szél ellen óvni kell.

Miután tudjuk, hogy a visszatörés a fejlődést egy rövid időre megakadályozza. Minek azt ok nélkül megakadályozni.

Most már csak azzal vagyunk még adósok, hogy miként lehet a szőlőt dusabban termésre hozni?

A rügy termékenysége — mint már sokszor elmondottuk — a termés alapja; ahhoz hogy a rügy termő legyen, a tő ereje szintén erősen közreműködik.

Az elütemtett sima szőlővessző első évben hajtást hoz; a második évben már csapokat, a harmadik évben ezen csapon hozott rügyek már megvannak termékenyülve, ki is hozzák termésüket, s ha a tő gyökérezete elég erős, s a talaj tápduc: *meg is tartják, meg is érlelik*. S ily esetben a gazda már a harmadik évben eléri öntudatos munkájának gyümölcsét.

Ellenben ha sovány a talaj, nincs benne dus tápanyag, legtöbb tőke elrugja termését. Mert mint mondom: a szőlőfürt nem életkelléke a tőnek, s nem járul hozzá a tő életműködéséhez; csak fogyaszt, s így ha nincs elég tápláléka: a töről leesik, mint mondják elrugja magát.

Ha tehát azt akarjuk elérni, hogy a borszőlő fájai már a harmadik évben jó termést adjanak: akkor ne a hajtások korai visszatörésével, de azzal iparkodjunk elérni, *hogy a szőlőt két éves korában mulhatatlannul trágyáztassuk meg*.

Kérdésében azon aggodalmát is fejezi ki, hogy míg a borszőlők szépen fejlődnek, addig a Chasselesek gyengébbek.

Egyenlő viszonyok között levő ezen európai fajoknál a Choneseles fajok, különösen az első évekből, nem mutatnak oly lombos dusasságot, mint a borszőlők.

De hát ezen is csak a táplálással lehet segíteni. Ahol gyengébb a fejlődés: több *táplálékot kell adni: ahol erősebb, kevesebb is elégséges*.

Azon kérdésre, hogy a jégvert szőlővesszőt tanácsos-e elbujtásolni? a válaszuk a következő: általánosságban erre nyilatkozni helyesen alig lehet, mintha azt kérdeznék: a csatában megsebesült katonát lehet-e még a katonai szolgálatba használni?

Van aki oly erős sebet kapott, hogy képtelen szolgálni, viszont van akinek csekély jelentéktelen sebe őt a szolgálatban nem akadályozza.

Igy van a szőlővessző is.

Ha a jégkozta seb kicsi és azt teljesen beforrta: ugy az használható. — Ha azonban a jégütés oly sebet ejtett, mely nemcsak a vessző héját, de a vessző rostját, fás részét is megsértette: akkor az használhatlan; mivel a vessző fás részén az ütés helyén elhalás történt, mely többé nem szűnik meg, de tovább fejlődván, *a tőke életét veszélyezteti*.

Künn a szőlőben.

Elérkezett az idő, midőn a szőlősgazdának teendői a szőlőben megszaporodnak.

Most következik az általános munka *a fedés*: de ezt sok egyéb munkának meg kell előzni.

A legelső munka legyen a karók rendezése. Ahol el van dülve, azt helyére kell verni; ahol pedig hiányzik, azt pótolni kell. Mert ha a karók fedés előtt nem rendeztetnék, két hiba származhat belőle. Az egyik az, hogy ha fiatal a szőlő, a fedő a földet a fiatal tőkére reá dobhatja és könnyen eltörheti; tavaszon pedig a nyitó a tőkét kivághatja, mivel nincs előtte a karó, mely védné, és a munkást figyelmessé tenné.

A szőlőknek gyökeres vesszővel való foltozásának is most van ideje.

Hogy miként kell a foltozást teljesíteni, azt mai lapunkban a „*Bedlolt szőlők foltozása*“ című cikkben találja az olvasó leírva.

A hajtások és a zöldajtványok elrakódását is fedés előtt keil végezni.

Csak hogy néha megtörténik, hogy a zöldajtványok lebuktatását egész korán nem lehet eszközölni, oly esetben, midőn a tőn nem egy a lebuktatandó, de több zöldajtvány is van. És a többi le nem döntött zöldajtványt pedig a töről eltávolítani nem lehet azért, mivel még teljesen nincsenek beérve; vagy ha bevannak is érve, de a nedvkeringés erős.

Ez esetben megtörténik, hogy a várakozás között egy hirtelen jött fagy a földet elfagyasztja, és így a fedést nem lehet, avagy csak nagyon rosszul eszközölni.

Hogy ezen eset be ne álljon, tanácsos a szőlőt befedni; ott azonban, ahol zöldajtványok vannak, nem kell fedni. Hasonlóképen kell tenni a foltozással is.

Tehát ha a karók rendezése megtörtént és nem szándékoznak ősszel metszeni: *a fedést azonnal meg lehet kezdeni*, mihelyt a levelek sárgulni kezdenek s az erős vegetáció kezd alászállani.

A fedés után az első dolog a vermek tisztítása, hogy az őszi esők a földet különösen a partos helyekről le ne hordják.

November hó elején, ha a szőlőtők levelei vagy érettségüknél fogva kezdenek sárgulni és lehulni, vagy egy éjszaki hideg a levél kocsonyáit megfagyasztja, melynek folytán a levelek lehullani kezdenek: meg lehet kezdeni a szőlővesszők szedését.

Aki a nemes vesszőt értékesíteni akarja, és a téli fagytól félti, az megkezdheti a vesszők levágását azonnal, mihelyt a levél megsárgult; ha egyébként a vessző teljesen érett. Nem okvetlenül szükséges várni a levelek teljes lehullását. Mert ha a levelek sárgulni kezdenek, akkor azok működésüket is beszüntetik, melynek folyománya, hogy a tő nedvkeringése is megszűnik.

Ha a fásgyökeres ojtványokat most ősszel akarjuk ültetni vagy pedig értékesíteni: akkor azokat november elején már kilehet szedni. Ha pedig tavasszal akarjuk elültetni: akkor azok szintén befedendők.

Megtörténik, hogy a zöldojtványokat munkás hiány vagy egyéb ok miatt a tőn akarjuk hagyni: akkor azokat szintén föld alá kell takarni.

A takarást kétféleképen lehet eszközölni. Az egyik mód az, hogy az ojtványokat a sor hosszában lefektetjük és kapocsokkákkal a földhöz erősítjük, és ha úgy le van erősítve: akkor befedjük. Hogy pedig tavasszal a nyitás alkalmával a munkás benne kárt ne tehessen: minden tőt, amelyről a zöldojtványok levannak huzva, meg kell jegyezni, hogy tavaszon a munkás azt felösmerve, nyitás előtt fölszedhesse.

Ott hol a tolvajkezekről tartani nem lehet: ez a legjobb és legbiztosabb módja, a zöldojtványok elteleltetésének.

Akik tavaszon akarják szőlőjüket sima zöldojtványokkal beültetni, és e célra maguk készítettek zöldojtványt, legokosabban járnak el, ha a zöldojtványt nem vágják le ősszel, de a mondott eljárással teleltetik be. Tavaszon felszedik, és mikor ezután kezd hajtani, levágják és elültetik. Ez a legnagyobb sikert adja.

Van eset rá, hogy a zöldojtványok bizonyos okokból nem érnek be. Ha az ilyen esetben az ojtványokat levágjuk ősszel: egyszersmind a tüze is dobhatjuk; mivel a levágott zöldojtvány használhatlan.

De ha a kevésbé fásodot zöldojtványt a mondott eljárással fedjük be: a föld alatt nem hibázik meg. Tavaszon ha felbontjuk csakhamar beérik és sok esetben még ültetésre is alkalmas. Ha azonban ültetni nem akarjuk, akkor porbujtást csinálunk belőle: és ősszel kész gyökeres zöldojtványt nyerünk.

Ha azonban a zöldojtványok ősszel teljesen be vannak érve, és nem akarjuk egészen föld alá huzni, és nincs mit félni a tolvajkezekről, akkor legokosabb, ha úgy rakjuk el, hogy a karótól eloldjuk, a tőke mellett egy kapa földet felemelünk, a zöldojtványt az ojtás helyén oda lehajlitjuk és a kapa földet reá tesszük. — A kapaföldet az ojtáshelyét és a nemesrészt addig, meddig reá szükségünk van, betakarja, és a fagytól megóvja,

---

Szőlővessző eladás.

Fajtisza **ripária-portális** sima és gyökeres vesszőket bocsjatok áruba **140 ezret**, melyeknek valódiságaért kezeskedem.

Évek óta nagy gonddal válogatva sikerült egy ilyen telepet létesíteni. Aki tehát valódi ripária-portálist akar vásárolni, azt nálam beszerezheti a következő áron:

Első osztályu sima vessző ezre . . . , 22 frt.

Másodosztályu „ „ „ . . . 12 frt.

Sehol nem üzetik oly visszaélés, mint a ripária-portális szőlővessző eladásánál. Miután a bevásárlók **ripária-portálist keresnek**, az eladók azt hirdetik, holott a legtöbb így hirdetett vessző nem **ripária-portális**.

De ezt nem lehet félrevezetésnek tekinteni, mivel a **ripária-portálist** még most is kevesen ismerik. Ők is így nevezve vették, és ily név alatt adják tovább.

A ripária-portális vesszőt, fás állapotban teljesen felismerni nehéz. Ismertető jele az, hogy az izülete hosszus, és a bütök nincs erősen kidudorodva, sőt a nem rügyes két oldalán: **kevesebb** emelkedés látható. Színe világos kávé-barna.

Mig a tőkén van, felette könnyen, sőt egy tekintetre felismerhető.

Növekedése eltér a többi ripáriától azzal, hogy mig azok bokrosan fejlődnek, ez már az első éves korában kifutja magát, hosszú hajtásokat hoz, nagy terjedelmes levélzettel.

Leveli mig fejlődik, egész szeptember hó közepéig nem sötét zöld, hanem gyenge sárgába átmenő: ha azonban az érés stadiuma bekövetkezik, teljes zöld.

Ez onnét van, mivel rengeteg dusfejlődésü, s nincs reá elég idő, hogy a levélzet zord színné festessék.

A levél színe soha sem fényes, hanem inkább matt, s fogásra nem érdes, de bársonyszerű. A levélzetben levő erek nem durvák nem vastagok.

Legkülönösebb ismertető jele az, hogy a levél szövete a bordázat között, mint az ernyő: kidudorodik. Ezen sajátsága már fiatal növekedése korábban is jelentkezik. Mint mondám, a levél rendkívül nagy, s mig a többi ripáriáknál a kerélyos: a ripária-portálisnál csak alul van egy rövid kiszögélő csúcs, melyet ha a hajtásig vissza hajtunk: a levél négyszögletü alakot nyer, s sokszor ezen négyszög inkább hosszukás.

Ilyen a valódi ripária-portális. Ilyent árusítok én.

Eladók 20 ezer gyökeres fásajtványt,

melynek egy jelentékeny része a következő csemegefajokból áll: Muscat Biffere, m. Ottonel, m. Hercegovina, m. Royal, m. Frintignan blanc, m. Bowood, m. Dr. Hogg, m. Croquant, m. Citronelle, m. Black quén Viktória, Chasseles német-piros, chass. Teneriffe, chass. Angevina, chass. Tokaj des Jardens, chass. des Angers, chass. Imperial, chass. St. Fiakre, chass. Alexander, chass. Rouge, chass. St. Aubin, chass. Musque de Nantes, chass. Mathias, chass. Jerusalemi, Almeria, Perl Imperiál, Malaga Rózea, Korinthusi magnélküli, Csuda szőlő, Malakoff-Uzum, Riese de Kalabre, chass. fehér és piros, továbbá jeles **rozsdás muskalat, damaskusi muskalat és ezerjő.**

A többi ojtványok a következő borszőlőfajok: Nemes kadarka, burgundi, oportó, mézes fehér, olasz rizling és ezerjő.

A borszőlő ezre	140	frt
Csemege szőlő ezre vegyesen	160	frt
Csemege szőlő névvel ellátva száza	18	frt

Ezenkívül eladók 10 ezer drb zöld ojtványt.

Sima kadarka ezre	70	frt
Gyökeres	120	frt

Mindazon csemege és borfajok, melyek fönt az ojtványoknál elősoroltattak, mint európaiak nálam beszerezhetők úgy **simán, mint gyökeres** vesszőkben.

Ezeknek árait a megrendeléshez mérten a lehető legjutányosabban állapítom meg. — Akik tehát európai, bor vagy csemege fajokat kívánnak beszerezni, a minőség és mennyiség feltüntetése mellett forduljanak bár levélileg hozzám.

A megrendelésnél az összeg 25⁰⁰-tőlja előlegként beküldendő. Minden ezer drbért 50 kr. csomagolási díj számíttatik.

A megrendelésnél a cím és lakhely, valamint a vasuti állomás tisztán olvashatóan kiirandó.

A szállítás őszszel történik; tavaszi szállításnál 5⁰⁰-tőli kezelési díj számíttatik.

Gyöngyös, (Hevesmegye) 1898. szeptember 30-án.

Tisztelettel

Csomor Kálmán

nagy-bortermelő.

Nyomatott Kovács és Társa könyvnyomdájában — Gyöngyösön.